

Eğlenceli Bilim

CEZERİ

ve AKILALMAZ
MAKİNELERİ

BU MODEL ÇOK GÜZELMİŞ.
KOL SAATI MODELİNİ DE
ÜRETECEK MİSİNİZ?

Metin Özdamarlar

Eğlenceli
Bilgi

İslamiyet'in ilk emri "oku"dur. Bu emrin peşinden giden çok sayıda bilim insanı dünyaya ilham veren, dünyayı dönüştüren çalışmalara imza atmışlardır. Bunu yaparken de dönemin hükümdarlarından büyük destek görmüşlerdir. Bu yöneticiler saraylarını, hazinelerini ve gönüllerini bu ilme gönül vermiş kişilere açmışlardır. İşte hükümdarların resmî sponsorluğunun, bitmek bilmez enerjinin sonunda İslamiyet, bilimde "altın çağı" nı yaşamıştır. Bu altın çağ 750'li yıllardan 1250'li yıllara kadar sürmüştür.

Bakın bu altın çağda dünya uygarlığına hangi katkılar sunulmuştur:

- İbn Firnas, ilk bilimsel uçuş girişiminde bulunmuş. (Yoksa siz Hezarfen Çelebi'nin mi ilk olduğunu sanıyordunuz?)
- Fatima al-Fihri, Fas'ta dünyanın en eski ve modern üniversitesini kurmuş. (Dünyanın ilk üniversitesini bir kadının kurduğu aklınızdan geçer miydi?)
- Müslüman cerrahlar günümüzde kullanılan ameliyat malzemelerine benzeyen araçlarla ameliyat yapmış.
- İbn Heysem, “karanlık oda”da ışık deneyleri yaparak günümüzdeki dijital kameraların, fotoğraf makinelerinin öncüsü olmuş.
- Cabir bin Hayyan; parfüm, benzin, plastik vb. ürünlerin yapımında kullanılan damıtma tekniğini geliştirmiş.
- Cezerî; bu teorik ve pratik çalışmaları doruk noktasına ulaştırmış, uzmanlığı ve ustalığıyla zamanımızda hâlen kullanılan ve henüz aşılamamış inanılmaz mekanik araçlar tasarlamış, birçok alanda öncü olan Batılı Leonardo da Vinci'ye atıfla “İslam'ın Leonardo”su olarak anılmış.
- İslam bilginleri maddenin hareket ve değişimlerini, sebep ve sonuçlarını incelemişler; sıcaklık, ısı, ses, manyetizma alanında çalışmalar yapmışlar. Böylece fizik ve mekanik alanının kurucuları arasında sayılmışlardır.

İsmi burada saymadığımız, daha nice alanında uzman ve saygın bilginler kendilerinden önceki çalışmaları titizlikle incelediler, onların üzerine kendi çalışmalarını ekleyerek bilimi daha da ileri götürdüler. Orta Çağ tarihçilerinden Dr. David Nicolle şöyle yazar: “Şundan oldukça eminim ki eğer İslam Uygarlığı kurulmamış olsaydı modern dünyamız çok farklı bir şekilde gelişirdi.”

İşte o uygarlıktan, bu topraklardan, bizden, Doğu'dan bir mucit teknolojiye damgasını bir vurdu pir vurdu. Merak etti, hayal etti, sorular sordu, çalıştı, tasarladı ve ilkleri başardı. İnsanlığın bilimsel mirasına eşsiz bir katkı sağladı. 13. yüzyılda; 21. yüzyıl teknolojilerinin bile hayal edemeyeceği, başaramayacağı; üstelik elektrik, petrol ve benzeri bir enerji kaynağı kullanmayarak sadece su ve hava ile çalışan; parmak ısırtan, akılalmaz, inanılmaz, insan ve hayvan şekilli olağanüstü robotlar, otomatlar, saatler, şifreli kilitler ve kasalar, tulumalar, güneşin ve ayın günlük durumlarını gösteren makineler, oyuncaklar, su fışkiyeleri, termoslar, kendi kendine çalabilen müzik aletleri tasarladı. Sadece tasarlamakla

kalmadı, parçaları birleştirdi; icat ettiği makineleri çalıştırdı. Ondan sonra bu topraklarda onu geçen hatta onun düzeyine gelen bile olmadı. Cezerı ile tanışın;

- Akıllara durgunluk verecek derecede özgün çalışmalar üretmiş keskin zekalı bir dâhi,
- Günümüzdeki bilgisayar sistemlerinin temelini atan, bilinen ilk robotları tasarlayan bilimsel kiřilik,
- Hiçbir modern araç-geredin olmadığı dönemde otomatik makinelerin temelini atan becerikli bir makine mühendisi,
- Ulusal ve uluslararası düzeydeki uzmanların görüş birliğine vardığı şekilde sibernetiğin, otomasyonun, mekatroniğin ilk örneklerini gösteren bir fizikçi,
- Android makinelerinin temellerini atan evrensel bir zek,
- Kendisinden nceki çalışmaları takdir ederek onları daha ileri götürmek konusunda ilham veren, çalışmalarda kendi özgün yorumunu, dokunuşunu, etkisini gösteren bir entelektüel,
- Durmadan alıřan, yorulmak nedir bilmeyen becerikli bir bilgin,
- Kendisini tamamen insanların iyiliğine adanmış ve hayatı boyunca bu ideal için çalışmış bir hayırsever,

- Günümüzde tüm motorlu araçlarda yer alan ve araçların ilerlemesini sağlayan krank milini, Sanayi İnkılabından 300 yıl önce buhar makinelerini bulan azimli bir mucittir.

Bunu Bilin Havanız Olsun

Cezerî'yi, dünyaya ilk tanıtan kimya profesörü Eilhard Wiedemann (Aylhard Wiğdeman) (1852-1918) olmuştur. Arapçayı ileri düzeyde bilen bu bilim insanı, Cezerî'nin kitabının el yazma kopyasını okuduktan sonra bu evrensel dehaya hayran olmuş ve onu bilim dünyasına tanıtmak istemiştir. Sonrasında ise Donald Hill (Danıld Hil) Cezerî'yi bilim dünyasına tanıtmıştır. 1974'te yayımlanan eserinde Cezerî'nin çizimlerine ve çalışmalarına yer vermiştir. Cezerî, Batı dünyasında Jazari (Gazari) ismiyle bilinmiştir.

Cezerî;

- Çağının çok ötesinde özgün fikirler üretmiş,
- Yeryüzü ve doğa arasında bilim üzerinden bağ kurmuş,
- İnsanlığın bilim mirasına katkıda bulunmak için çalışmış,
- Problemlere özgün zekâsıyla çözümler bulmuş,
- Dünyayı daha iyi, daha yaşanabilir duruma getirmek için harekete geçmiş,
- Mühendisliği sanatla, bilimi hayatla buluşturacak kadar çağını aşmıştır.

Sibernetik ve otomatik sistemlerin başlangıcı konusunda Fransızlar, Descartes'ı (Dekart) ve Pascal'ı (Paskal); Almanlar Leibniz'i (Laybniz); İngilizler Bacon'u (Beykın) temel alırlar. Oysa onlardan 400 yıl önce Cezerî, sibernetiğin ilk tohumlarını atmıştı. "Tıp" denilince akla nasıl İbni Sina,

“matematik” denilince Harezmi, “felsefe” denilince Farabi geliyorsa “sibernetik” denilince de akla Cezeri gelir. Şimdi bu becerikli mühendisi tanımanın, takdir etmenin, hakkını vermenin, model almanın “bilim tarihinde kaybolmuş dâhi” ile yeniden tanışmanın tam zamanı... Cezeri'nin heyecan verici çalışmalarına yolculuk için hazır mısınız?

